

Wyrok z dnia 4 listopada 2010 r.

II PK 108/10

Zakaz konkurencji po ustaniu stosunku pracy nie oznacza w ogólności zakazu wykonywania tego samego rodzaju aktywności zawodowej, jak u byłego pracodawcy, związanej z wyuczonym zawodem, a jedynie zakaz wykorzystywania jej w procesie wytworzenia takich dóbr i usług, które stanowią przedmiot działalności tego pracodawcy lub dóbr i usług podobnych (substytucyjnych).

Przewodniczący SSN Romualda Spyt (sprawozdawca), Sędziowie SN:
Zbigniew Korzeniowski, Zbigniew Myszka.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 4 listopada 2010 r. sprawy z powództwa Jarosława P. przeciwko S.P. Spółce z o.o. w K. o odszkodowanie z tytułu zakazu konkurencji, na skutek skargi kasacyjnej powoda od wyroku Sądu Okręgowego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych we Włocławku z dnia 9 grudnia 2009 r. [...]

u c h y l i ł zaskarżony wyrok w pkt II, III i IV i sprawę w tym zakresie przekazał Sądowi Okręgowemu-Sądowi Pracy i Ubezpieczeń Społecznych we Włocławku do ponownego rozpoznania i orzeczenia o kosztach postępowania kasacyjnego.

U z a s a d n i e

Sąd Rejonowy-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych we Włocławku wyrokiem z dnia 5 czerwca 2009 r. częściowo uwzględnił powództwo Jarosława P. wniesione przeciwko pozwanej S.P. Spółce z o.o. w L.K. i zasądził na jego rzecz kwotę 22.405,04 zł wraz z ustawowymi odsetkami.

Sąd Rejonowy ustalił następujący stan faktyczny. Powód Jarosław P. był pracownikiem pozwanej S.P. Spółki z o.o. w K. począwszy od 21 marca 2005 r., zatrudnionym początkowo na stanowisku elektronika, automatyka, a następnie kierownika działu konstrukcyjnego w pełnym wymiarze czasu pracy, z zakresem obowiązków

obejmujących projektowanie i budowę oraz naprawę i modernizację maszyn i urządzeń według wytycznych pracodawcy, kierowanie działem konstrukcyjnym, zastępstwo i doraźną pomoc w pracy działu utrzymania ruchu. W punkcie 7 umowy o pracę strony zamieściły klauzulę konkurencyjną obejmującą okres 24 miesięcy od dnia ustania stosunku pracy powoda. Strony ustaliły w niej, że powód nie może konkurować z pracodawcą w jakiegokolwiek formie bezpośrednio lub pośrednio ani też wspierać, udzielać porad lub informacji jakimkolwiek osobom lub podmiotom pozostającym w konkurencji do S. Strony uzgodniły ponadto, że najpóźniej w dniu ustania zatrudnienia powoda pracodawca będzie uprawniony do podjęcia decyzji dotyczącej zastosowania klauzuli o zakazie konkurencji oraz do określenia czasu jej obowiązywania. Tytułem rekompensaty za powstrzymywanie się powoda od działalności konkurencyjnej ustalone zostało wynagrodzenie w wysokości 25% ostatniego wynagrodzenia miesięcznego brutto przez okres obowiązywania klauzuli.

W skład koncernu S. wchodzi 11 zakładów produkcyjnych zlokalizowanych na terenie całego świata. Siedziba koncernu znajduje się w Kopenhadze, a jeden z zakładów funkcjonuje w K. Przedmiot działalności spółki obejmuje wyłącznie produkcję opakowań z tworzyw sztucznych dla wszystkich dziedzin przemysłu. Około 30% produkcji przeznaczone jest na rynek krajowy, w pozostałej części grupę odbiorców stanowią podmioty zagraniczne. Główne narzędzie produkcji stanowi wtryskarka, która topi granulaty, jak również wtryskuje go do przygotowanej formy, tym niemniej w procesie produkcyjnym wykorzystywane są także urządzenia peryferyjne, które pomagają w budowie finalnego wyrobu. Podstawowym źródłem pozyskania tych urządzeń było ich kupno od oferujących je podmiotów. W większości były to urządzenia sprowadzane z zagranicy. Spółka usprawniała jednak posiadane maszyny zwiększając ich szybkość, efektywność i przystosowując do konkretnego typu pojemnika. Produkcja opakowań z tworzyw sztucznych odbywała się na bazie określonych maszyn: urządzeń typu *crash-test* służących do symulacji upadku pojemnika wykonanego według normy N z wysokości 1,5 m na betonową powierzchnię, urządzeń typu *feeder* do nakładania pojemników na bębny maszyn służących do rozdzielania pojemników włożonych jeden w drugi i podawania ich do bębnow drukarskich do wykonania kolorowych nadruków, urządzeń do badania i testowania wytrzymałości rączki, za którą podnosi się pojemnik, aplikatury uszczelnień lub klejów służącej do automatycznego nakładania uszczelnień metodą na gorąco i sztaplowania, aplikatury uszczelnień lub

klejów dla ringów służącej do nakładania uszczelnień metodą na gorąco dla ringów używanych do puszek do farb, aplikatory uszczelnień lub klejów służącej do wklejania korków i aplikacji uszczelnień pokryw pojemników typu UN, sztaplarek rotacyjnych do pokryw typu *lift* i *flex*, sztaplarek dedykowanych do pojemników 0,2 - 0,4 l, sztaplarek półautomatycznych do pojemników 3 - 12 l oraz 10 - 33 l.

W marcu 2008 r. nowy dyrektor zarządzający Spółki - Tomasz P. - przedstawił powodowi propozycję stworzenia podmiotu, który zajmowałby się budową maszyn dla Spółki, ich serwisem, utrzymaniem. Taka forma współpracy miała być korzystniejsza finansowo dla powoda, a Spółce przynieść wymierne oszczędności. Powód zainteresował się propozycją, ponieważ obowiązki te były tożsame z tymi, które wykonywał w krótkim czasie funkcjonowania działu konstrukcyjnego. Siedziba tej działalności miała mieścić się w obiektach Spółki, które powód miał dzierżawić, o co zresztą wystąpił w pisemnym wniosku. W ramach prowadzonej działalności gospodarczej powód miał również możliwość wykorzystania urządzeń funkcjonujących w Spółce.

Z tych też względów z dniem 31 marca 2008 r. strony rozwiązały wiążącą je umowę o pracę na podstawie porozumienia. W dniu 18 kwietnia 2008 r. powód podjął na własny rachunek działalność gospodarczą pod firmą P.-M. z siedzibą w W. Rozpoczynając działalność na własny rachunek, powód wykonywał ją początkowo w obiektach siedziby oddziału, realizując wcześniej uzgodnione projekty. Mając na uwadze podjęcie działalności gospodarczej oraz jej profil, powód zamieścił jej krótki opis na stronie internetowej [...]. Wskazał, pod pozycją ogólną, następujące słowa - klucze: produkcja i naprawa urządzeń peryferyjnych dla PTS-u, sztaplarki do pojemników, sztaplarki do pokryw, aplikatory uszczelnień, aplikatory klejowe, urządzenia do paletyzacji i depaletyzacji opakowań, manipulatory, pozycjonery, transportery. W opisie działalności powód zamieścił informacje o głównych rynkach w Niemczech, Łotwie, Polsce i Rosji oraz wskazał słowa - klucze, mające na celu przypisanie działalności do poszczególnych branż: tworzywa sztuczne, maszyny i urządzenia, urządzenia peryferyjne, elementy chwytaków, manipulatory do podawania i odbieranie wyprasek, roboty transportowe, transportery taśmowe, maszyny inne, opakowania, maszyny i urządzenia do kontroli opakowań, transportery, podajniki, taśmociągi, urządzenia paletyzujące i depaletyzujące. Podobne informacje zamieścił na stronie internetowej G.B., wskazując na oferowane urządzenia do kontroli zamknięcia pokryw,

urządzenia typu *feeder* do nakładania pojemników na bębny maszyn, urządzenia do zdejmowania pojemników z form wtryskowych typu *take-out*, paletyzatory i depaletyzatory opakowań, aplikatory uszczelnień lub klejów, sztaplarki rotacyjne do pokryw, urządzenia do *crash-testów* pojemników, urządzenia do kontroli jakości zawiesi, sztaplarki dedykowane, sztaplarki półautomatyczne. Jednocześnie powód cały czas prowadził z Tomaszem P. rozmowy mające na celu określenie zakresu i formy współpracy. Powód jednoznacznie wskazywał, że przedmiotem jego działalności będą usługi wykonywane zarówno na rzecz pozwanej Spółki, jak i innych podmiotów. Stanowczo oponował przeciwko temu Tomasz P., który wyrażał oczekiwanie wyłączności usług wykonywanych przez powoda dla S. Ponieważ strony nie doszły do porozumienia, powód pod koniec kwietnia 2008 r. opuścił obiekty Spółki, kontynuując dalszą działalność we wskazanym w ewidencji działalności gospodarczej miejscu zamieszkania i świadcząc usługi na rzecz innych podmiotów. W związku z zaistniałym między stronami sporem na tle kwalifikacji działalności powoda jako konkurencyjnej, powód zawiesił prowadzoną działalność na okres od dnia 10 października 2008 r. do dnia 31 marca 2009 r.

Sąd Rejonowy podkreślił, że zasadniczy przedmiot sporu dotyczył kwestii, czy faktyczna działalność pod firmą P.-M., jaką powód rozpoczął po ustaniu zatrudnienia w Spółce, stanowi działalność konkurencyjną, która niweczy prawo pracownika do odszkodowania wynikające z klauzuli konkurencyjnej. Oceniając przedmiot działalności Spółki S. a także zakres pracy wykonywanych dla tej Spółki oraz dla innych klientów powoda i uwzględniając opinie powołanych biegłych, Sąd uznał, że automatyka to dziedzina bardzo pojemna i aktywność w niej może być realizowana na rzecz różnych podmiotów z różnorodnych branż przemysłu. Z tej też przyczyny również wachlarz urządzeń w nich stosowanych może być bardzo szeroki, nawet jeśli rozwiązania konstrukcyjne są podobne czy niemal analogiczne. Sąd wskazał, że zabronione byłoby jedynie wykorzystanie nabytej w Spółce S. wiedzy i doświadczenia w pracy we współpracy i doradztwie dla podmiotów konkurencyjnych. Ocena, czy pracownik naruszył umowny zakaz konkurencji, nie powinna uwzględniać pewnych kryteriów podmiotowych po stronie pracownika (rodzaj pracy, stanowisko), lecz jedynie zakres przedmiotowy działalności prowadzonej przez nowego pracodawcę. Inaczej rzecz ujmując, powód nie mógł tej wiedzy wykorzystać, działając na rzecz podmiotów funkcjonujących w branży tworzyw sztucznych. Jego klienci należeli do innych branż.

W oparciu o tak przedstawioną argumentację Sąd uznał, że Jarosław P. prowadząc działalność gospodarczą pod firmą P.-M. nie naruszył obowiązującego go zakazu konkurencji. W konsekwencji co do samej zasady wywiedzione przez niego roszczenie odszkodowawcze zasługiwało na uwzględnienie.

Apelację od niniejszego wyroku wywiodła pozwana S.P. Spółka z o.o. z siedzibą w K., zaskarżając go w całości. W jej wyniku Sąd Okręgowy-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych we Włocławku, wyrokiem z dnia 9 grudnia 2009 r., zmienił zaskarżony wyrok i oddalił powództwo.

W uzasadnieniu wyroku Sąd drugiej instancji stwierdził, że w rozpoznawanej sprawie działalność konkurencyjną należało odnieść do zakresu przedmiotowego działalności prowadzonej przez pozwanego. W rezultacie zatem działalność konkurencyjna powoda występowałaby, gdyby przejawiał on aktywność w tym samym lub takim samym zakresie przedmiotowym skierowanym do tego samego kręgu odbiorców, pokrywającą się chociażby częściowo z zakresem działalności pracodawcy i naruszającą tym samym interes pracodawcy, bądź zagrażającą temu interesowi. W tej kwestii Sąd Okręgowy uznał za zasadne zarzuty apelacji, iż nie można uznać, że oferta zamieszczona w Internecie przez powoda została skierowana tylko i wyłącznie do pozwanego. Przeczy temu między innymi fakt, że oferta ta została zamieszczona w kwietniu 2008 r., tj. w momencie, gdy strony zakończyły kontakty. Sąd Okręgowy podkreślił także, że opisana w internetowej ofercie działalność firmy powoda jest w ocenie Sądu zbieżna z podstawową działalnością Spółki S., co do której prawidłowo przyjął Sąd pierwszej instancji, że polegała ona na produkcji opakowań z tworzyw sztucznych dla wszystkich dziedzin przemysłu. Skoro w procesie produkcyjnym opakowań z tworzyw sztucznych w szerokim zakresie szczególną rolę odgrywają urządzenia wymienione przez Sąd pierwszej instancji, to powód Jarosław P. naruszył umowę o zakazie konkurencji po ustaniu stosunku pracy, oferując na stronie internetowej, że zajmuje się urządzeniami do kontroli zamknięcia pokryw, urządzeniami typu *feeder* do nakładania pojemników na bębny maszyn, urządzeniami do zdejmowania pojemników z form wtryskowych typu *take-out*, paletyzatorami opakowań, aplikatorami uszczelnień lub klejów, sztaplarkami rotacyjnymi do pokryw, sztaplarkami półautomatycznymi, tworzywami sztucznymi, elementami chwytaków, podajnikami i taśmociągami. Opisana działalność pokrywa się z przedmiotem działalności pozwanej Spółki.

Wyrok ten został zaskarżony przez powoda skargą kasacyjną w części zmieniającej wyrok Sądu pierwszej instancji. Wyrokowi zarzucono naruszenie prawa materialnego, tj. art. 101¹ § 1 k.p., art. 101² k.p. oraz pkt 7 umowy o pracę z dnia 11 lipca 2006 r. - poprzez ich błędną wykładnię polegającą na niewłaściwym zdefiniowaniu pojęcia „działalność konkurencyjna” i przyjęciu, że skarżący, prowadząc działalność gospodarczą pod firmą P.-M., wykonywał działalność konkurencyjną w stosunku do pozwanej Spółki, pomimo że zakres działalności obu przedsiębiorców, a także podmiotowy obszar ich działania, był odmienny, dodatkowo w sytuacji, gdy powód zezwalał w spornym okresie pozwanemu na prowadzenie rozpoczętej i faktycznie przez pracodawcę zainicjowanej działalności gospodarczej, jak również czerpał z niej korzyści; art. 101² § 2 k.p. - poprzez jego niezastosowanie i nieuwzględnienie w rozstrzygnięciu tego, że zgodnie z dyspozycją tego przepisu w razie niewywiązania się pracodawcy z obowiązku wypłaty odszkodowania zakaz konkurencji ustaje a pracownik może podjąć określoną w umowie działalność konkurencyjną z jednoczesnym zachowaniem prawa do odszkodowania zastrzeżonego w umowie; przepisów działu 28, 33, 46 oraz 71 załącznika do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 24 grudnia 2007 r. w sprawie Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD) (Dz.U. Nr 128, poz. 829) oraz przepisów działu 25, 51, 73 i 74 załącznika do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 20 stycznia 2004 r. w sprawie Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD) (Dz.U. Nr 33, poz. 289) - poprzez ich niezastosowanie i przyjęcie, że działalność gospodarcza prowadzona przez powoda pokrywa się z wpisaną do rejestru pozwanego działalnością, a w konsekwencji uznanie, że działalność gospodarcza powoda była działalnością konkurencyjną w stosunku do działalności pozwanego; art. 22 Konstytucji RP i art. 6 ust. 1 ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (jednolity tekst: Dz.U. z 2007 r. Nr 155, poz. 1095 ze zm.) - poprzez ich niezastosowanie i przyjęcie, że niedozwoloną działalnością konkurencyjną pracownika (pozwanego) jest również działalność w zakresie niewykonywanym w ogóle przez pracodawcę (pozwanego) i niewpisana do przedmiotu działalności pozwanego, co stanowi rażące naruszenie konstytucyjnego prawa do wolności działalności gospodarczej; art. 65 k.c., poprzez pominięcie w ocenie, czy wolą stron wyrażoną w treści klauzuli konkurencyjnej było rozszerzenie zakazu konkurencji na działania inne niż te, które wynikają z przedmiotów działalności stron i czy skarżący dopuścił się w istocie naruszenia zakazu konkurencji (i jakich jego elementów) zawartego w treści klauzuli, a tym

samym niewzięcie pod uwagę w ocenie sprawy woli stron co do ukształtowania treści zakazu konkurencji ze względu na okoliczności oraz zasady współżycia społecznego.

Skarżący zarzucił też naruszenie przepisów postępowania, tj. art. 378 § 1 k.p.c. i art. 328 § 2 k.p.c. w związku z art. 378 i 391 k.p.c. - poprzez nierozpoznanie sprawy w granicach apelacji, tj. nieodniesienie się do wszystkich zarzutów apelacji, a w szczególności do zarzutu obrazy art. 328 § 2 k.p.c. oraz do zarzutu obrazy art. 278 k.p.c. i 286 k.p.c. oraz nierozpoznanie całokształtu problematyki prawnej dotyczącej przedmiotowej sprawy, które to uchybienia mogły mieć istotny wpływ na wynik sprawy.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną pozwany wniósł o jej oddalenie jako bezzasadnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna jest uzasadniona z uwagi przede wszystkim na naruszenie prawa materialnego - art. 101¹ § 1 k.p. oraz art. 101² k.p. - poprzez błędną wykładnię przepisów polegającą na niewłaściwym zdefiniowaniu pojęcia „działalność konkurencyjna”. Stosownie do art. 101¹ § 1 k.p. w zakresie określonym w odrębnej umowie, pracownik nie może prowadzić działalności konkurencyjnej wobec pracodawcy ani też świadczyć pracy w ramach stosunku pracy lub na innej podstawie na rzecz podmiotu prowadzącego taką działalność (zakaz konkurencji). W myśl art. 101² § 1 k.p. powyższy przepis znajduje odpowiednie zastosowanie, gdy pracodawca i pracownik mający dostęp do szczególnie ważnych informacji, których ujawnienie mogłoby narazić pracodawcę na szkodę, zawierają umowę o zakazie konkurencji po ustaniu stosunku pracy. W świetle art. 101¹ § 1 k.p. zakazane jest: 1) prowadzenie działalności konkurencyjnej polegające na podejmowaniu tejże działalności osobiście i na własny rachunek albo na posiadaniu konkretnego pakietu udziałów lub akcji w spółce kapitałowej, pozwalającego na wywieranie realnego wpływu na funkcjonowanie spółki bądź też na prowadzeniu przedsiębiorstwa na cudzy rachunek, występowanie w charakterze pełnomocnika lub pośrednika osoby, do której należy dane przedsiębiorstwo, 2) świadczenie pracy w ramach stosunku pracy lub na innej podstawie (np. umów cywilnoprawnych) na rzecz podmiotu prowadzącego działalność konkurencyjną wobec pracodawcy (por. M. Lewandowicz-Machnikowska: Klauzula konkuren-

cyjna w Kodeksie pracy, Kraków 2004, s. 89). Zakaz konkurencji ma swój zakres przedmiotowy. Zabroniona jest tylko taka działalność pracownika, realizowana w którejkolwiek z wyżej wymienionych form, która pokrywa się choćby częściowo z działalnością pracodawcy i jest uznana za konkurencyjną w umowie stron (por. Kodeks pracy z Komentarzem, pod red. U. Jackowiak, Gdańsk 2004, s. 299). Kodeks pracy posługując się w art. 101¹ § 1 pojęciem „działalność konkurencyjna”, pojęcia tego nie definiuje. W konsekwencji prawo określenia zakresu przedmiotowego, podmiotowego, czasowego oraz terytorialnego zakazu konkurencji zostało pozostawione stronom umowy (pracodawcy i pracownikowi) - jednakże przy uwzględnieniu kryterium przedmiotu prowadzonej przez pracodawcę działalności. W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że konkurencyjną działalnością jest aktywność przejawiana w tym samym lub takim samym zakresie przedmiotowym i skierowana do tego samego kręgu odbiorców, pokrywająca się - chociażby częściowo - z zakresem działalności podstawowej lub ubocznej pracodawcy. W rezultacie zakazana może być taka działalność, która narusza interes pracodawcy lub zagraża mu. Konkurencja to rywalizacja, współzawodnictwo między podmiotami lub osobami zainteresowanymi w osiągnięciu tego samego celu. Zajmowanie się interesami konkurencyjnymi jest więc równoznaczne z działaniem podejmowanym w celach zarobkowych lub udziałem w przedsięwzięciach lub transakcjach handlowych, których skutki odnoszą się (lub potencjalnie mogą się odnieść), chociażby częściowo, do tego samego kręgu odbiorców (por. między innymi wyroki z dnia 23 lutego 1999 r., I PKN 579/98, OSNAPIUS 2000 nr 7, poz. 270, z dnia 8 maja 2002 r., I PKN 221/01, OSNP 2004 nr 6, poz. 98 i z dnia 24 września 2003 r., I PK 411/02, OSNP 2004 nr 18, poz. 316). Oznacza to, że przedmiot zakazu może odnosić się do przedmiotu faktycznie prowadzonej lub zaplanowanej (potencjalnej) działalności pracodawcy, jak i wykraczać poza tę działalność w sytuacji, gdy interesom pracodawcy zagraża działalność pracownika związana z produkcją dóbr lub świadczeniem usług zbliżonych do działalności pracodawcy, które mogą je zastąpić (dóbr lub usług o charakterze substytucyjnym). Najważniejsze zatem i podstawowe kryterium rozstrzygające o prowadzeniu (lub nieprowadzeniu) działalności konkurencyjnej stanowi przedmiot działalności przedsiębiorstw - przedsiębiorstwa pracodawcy (byłego pracodawcy) oraz przedsiębiorstwa, w którym swoją aktywność zawodową realizuje pracownik po ustaniu stosunku pracy. Działalność konkurencyjna występuje zasadniczo wtedy, gdy oba te przedsiębiorstwa zaj-

mują się produkcją takich samych lub zbliżonych (o charakterze substytucyjnym) dóbr i usług. W przedmiotowej sprawie Sąd drugiej instancji ustalił, że pozwana Spółka zajmuje się produkcją opakowań z tworzyw sztucznych dla wszystkich dziedzin przemysłu. Zatem za jej konkurenta na rynku uznać można każde przedsiębiorstwo, które realizuje ten sam przedmiot działalności lub przedmiot podobny (o charakterze substytucyjnym). Stąd też Sąd drugiej instancji zobowiązany był do ustalenia, czy aktywność zawodowa powoda realizowana w formie podjętej działalności osobiście i na własny rachunek polegała na produkcji opakowań z tworzyw sztucznych dla wszystkich dziedzin przemysłu oraz czy produkcją taką zajmowały się przedsiębiorstwa, na rzecz których powód świadczył pracę w ramach umów cywilnoprawnych. Tymczasem - jak wynika z uzasadnienia zaskarżonego wyroku - Sąd drugiej instancji zasadnicze znaczenie przypisał urządzeniom (maszynom), w oparciu o które pozwana Spółka prowadziła swoją działalność (w domyśle - obowiązkom powoda związanym z funkcjonowaniem tych urządzeń), konfrontując je z przedmiotem działalności powoda wynikającym z informacji umieszczonych na stronie internetowej. Tymczasem to, że maszyny te były użytkowane przy produkcji, a także naprawiane, konserwowane, modernizowane (przystosowywane dla potrzeb produkcji opakowań według zaleceń pozwanej) przez powoda w ramach jego obowiązków pracowniczych, nie oznacza przecież, że przedmiotem działalności Spółki była produkcja, naprawa, konserwacja, sprzedaż czy modernizacja maszyn używanych w produkcji opakowań z tworzyw sztucznych czy też doradztwo techniczne w tym zakresie. Innymi słowy, produkcja, naprawa, konserwowanie i modernizowanie maszyn tego samego typu lub podobnych, czyli usługi oferowane przez powoda w ramach własnej działalności gospodarczej, nie mogą zostać uznane za działalność konkurencyjną wobec pozwanej Spółki, bo nie taki był przedmiot jej działalności. Konkurencyjną natomiast byłaby działalność powoda polegająca na wytwarzaniu opakowań z tworzyw sztucznych dla wszystkich dziedzin przemysłu lub świadczenie pracy na rzecz innych podmiotów zajmujących się taką produkcją, co odpowiadałoby treści klauzuli konkurencyjnej, która stanowiła o tym, że powód nie może konkurować z pracodawcą w jakiegokolwiek formie bezpośrednio lub pośrednio ani też wspierać, udzielać porad lub informacji jakimkolwiek osobom lub podmiotom pozostającym w konkurencji do S. Takich zaś okoliczności w sprawie nie ustalono.

Z analizy stanowiska Sądu drugiej instancji wynika, że w sposób nieuprawniony (podobnie jak pozwana) przyjął on bardzo szerokie rozumienie „przedmiotu działalności przedsiębiorstwa”, a co za tym idzie, zakaz konkurencji rozszerzył na takie formy aktywności pracownika związanej z wykonywanym zawodem, które nie pokrywały się z działalnością pracodawcy (byłego pracodawcy). Przedmiotem działalności przedsiębiorstwa w zakresie przedmiotowym jest finalny produkt oferowany odbiorcom zewnętrznym, a nie cały proces produkcyjny, prowadzący do wytworzenia tego produktu. W ramach zakazu konkurencji nie jest więc zabronione wykonywanie takich samych czynności, jakie pracownik wykonywał na rzecz swojego byłego pracodawcy, jeśli nie stanowią one równocześnie „przedmiotu działalności pracodawcy”. W konsekwencji zakaz konkurencji nie oznacza zakazu wykonywania tego samego rodzaju aktywności zawodowej jak u byłego pracodawcy, związanej z wyuczonym zawodem - w ogólności, a jedynie wykorzystywanie jej w procesie wytworzenia takich dóbr i usług, które stanowią przedmiot działalności tego pracodawcy (lub dóbr i usług podobnych, substytucyjnych).

Dla zobrazowania tej tezy można przytoczyć następujący przykład: konstruktor urządzeń dźwigowych, były pracownik przedsiębiorstwa zajmującego się budową dróg i mostów, w okresie obowiązywania zakazu konkurencji może pracować przy konstruowaniu takich urządzeń w przemyśle stoczniowym, nawet jeśli w tej pracy wykorzystuje podobne lub analogiczne rozwiązania konstrukcyjne i technologiczne, jakie stosował u byłego pracodawcy.

Wobec wyżej przedstawionego stanowiska bez znaczenia pozostają pozostałe zarzuty skargi wynikające tak z pierwszej jak i drugiej podstawy kasacyjnej. Ubocznie jedynie należy stwierdzić, że błędny jest pogląd, z którego wynika, że pracownik zachowuje roszczenie o odszkodowanie z tytułu powstrzymywania się od działalności konkurencyjnej, jeżeli taką działalność podjął, uznając, że zakaz przestaje obowiązywać na skutek niewywiązywania się pracodawcy z obowiązku wypłaty odszkodowania (art. 101² § 2 *in fine* k.p.). Nie taka jest wymowa uchwały Sądu Najwyższego z dnia 11 kwietnia 2001 r., I PKN 402/00 (OSNP 2003 nr 5, poz. 122) oraz wyroku z dnia 17 listopada 1999 r., I PKN 358/99 (OSNAPiUS 2001 nr 7, poz. 217). W stanach faktycznych obu przywołanych spraw powód nie pojął działalności konkurencyjnej w okresie obowiązywania zakazu, czyli powstrzymywał się od działalności, mimo niewywiązywania się pracodawcy z obowiązku zapłaty odszkodowania. Zgodnie z wyra-

żonym w tych sprawach stanowiskiem, w razie niewywiązywania się pracodawcy z obowiązku wypłaty odszkodowania umowa o zakazie konkurencji po ustaniu stosunku pracy nie przestaje obowiązywać przed upływem terminu, na jaki została zawarta, a pracownik zachowuje roszczenie o odszkodowanie. To oznacza, po pierwsze, że umowa o zakazie konkurencji nadal trwa i dlatego pracownik dotrzymujący tej umowy ma prawo do odszkodowania, po drugie, że traci prawo do tego świadczenia, jeżeli podejmie działalność konkurencyjną.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Najwyższy na mocy art. 398¹⁵ § 1 k.p.c. orzekł jak w wyroku. O kosztach postępowania rozstrzygnięto po myśli art. 108 § 2 k.p.c. w związku z art. 398²¹ k.p.c.

=====